

Internasjonal uttalelse, Arbeiderpartiets landsmøte 2023

Sikkerhet og solidaritet i fellesskap

Innledning

Som sosialdemokrater er frihet, solidaritet og samarbeid styrende prinsipper for vårt internasjonale engasjement. Kampen mot ulikhet har alltid vært et overordnet mål for oss. Vi vil styrke demokrati, menneskerettigheter, likestilling og bærekraftig utvikling. Vår sikkerhet og vår velstand er tuftet på en regelstyrt verden. For Norge er det derfor avgjørende at internasjonale kjøperegler følges og at folkeretten respekteres.

Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina har senket et nytt alvor over Europa. Globalt har demokratiet vært på vikende front det siste tiåret. Samtidig har autoritære krefter arbeidet for en uthuling av internasjonale normer og rammeverk som ble bygd opp etter andre verdenskrig. Endringstempoet akselererte gjennom pandemien. Verden preges i dag av polarisering, tiltakende rivalisering og betydelig usikkerhet. Tiden vi står i krever derfor mer av oss. For vår tids utfordringer går ikke over av seg selv – de må løses i fellesskap.

Arbeiderpartiets utenriks- og sikkerhetspolitikk skal styrke Norges trygghet, vårt handlingsrom og våre interesser. Samtidig skal Norge med Arbeiderpartiet i regjering alltid føre en tydelig og solidarisk utviklingspolitikk for å bekjempe ulikhet, samtidig som vi fremmer likestilling og grønn, rettferdig omstilling. En-prosentmålet for norsk bistand ligger fast.

I en tid hvor autoritære og fascistiske strømninger brer om seg vil Arbeiderpartiet samarbeide med fagbevegelsen og sivilsamfunnsorganisasjoner for å styrke innsatsen for demokrati, mangfold og toleranse. Heller ikke vårt eget demokrati er usårbart. Folkestyret må beskyttes, for eksempel mot utenlandsk påvirkning gjennom fordekt finansiering av norske partier.

Russlands angrepskrig i Ukraina

Den 24. februar 2022 vil bli stående som et tidsskille da Russland gikk til fullskalaangrep på et fredelig naboland, i strid med FN-pakten og den regelbaserte verdensorden.

Terrorbombing og målrettede overgrep mot den ukrainske sivilbefolkningen har ført til umenneskelige lidelser. Moskva fører en utslettelseskrig med uttalt hensikt å fjerne Ukraina som selvstendig stat og nasjon. Voldtekt og tortur brukes som strategi for å dehumanisere befolkningen. Brutaliteten er et bevisst forsøk på å knekke ukrainernes utholdenhet, vilje og kampmoral. Men hittil ser det ut til at russernes bestialske framferd har hatt motsatt effekt. Det ukrainske folk har vist en heltedmodig forsvarsvilje. Overgrepene har tydeliggjort for alle hva som er i vente om Russland skulle vinne fram.

Russlands folkerettsstridige angrepskrig utfordrer alt vi står for. Vi må derfor gjøre det vi kan for å støtte Ukrainas frihetskamp. Det skal ikke være sann at den sterkeste rett gjelder og at ulovlige angrepskriger lønner seg. Et slikt utfall vil kunne få svært alvorlige konsekvenser, både i Europa og andre steder i verden. Vår støtte til Ukraina handler om å vise solidaritet med Ukraina, men det er også i vår egeninteresse at Ukraina klarer å forsvare sitt land og sitt folk.

I krigens andre år er det ikke noe som tyder på at Putins ambisjoner i Ukraina har endret seg. Arbeiderpartiet er følgelig forberedt på at krigen vil kunne vare lenge. Vi vil støtte den ukrainske forsvarskampen så lenge det er behov for det. Ved å samle et bredt stortingsflertall for det flerårige Nansen-programmet for Ukraina, på til sammen 75 milliarder kroner for perioden 2023–2027, har regjeringen vist internasjonalt lederskap og tydeliggjort at Norges støtte til Ukrainas legitime frihetskamp er langsiktig og forutsigbar. Gjennom sivil og militær støtte vil programmet redusere menneskelige lidelser og bidra til at Ukraina kan avslutte krigen på sine vilkår. For Arbeiderpartiet er det viktig å stille tydelige krav om respekt for både menneskerettigheter og arbeidstakernes rettigheter. Vi vil styrke kampen mot korrupsjon og det skal føres god kontroll med alle norske bidrag.

56
57 Norske kommuner og sivilsamfunnsorganisasjoner har på imponerende vis stilt opp for
58 Ukraina. Samtlige norske kommuner har mottatt ukrainske flyktninger. Flere kommuner har i
59 tillegg etablert tette samarbeid med ukrainske lokalsamfunn for å styrke demokratiutvikling
60 og lokalt folkestyre.

61
62 Som følge av Russlands folkerettsstridige angrep på Ukraina, har EU innført omfattende
63 sanksjoner som Norge har sluttet opp om. Hensikten er å svekke Russlands evne til å
64 finansiere invasjonen og overgrepene i Ukraina. Sanksjonene har over tid blitt stadig
65 strengere, og de fungerer, men ikke godt nok. Arbeiderpartiet vil derfor arbeide aktivt for at
66 flere land slutter opp om sanksjonene. Et utvidet sanksjonsfellesskap vil bidra til å styrke
67 folkeretten og begrense handlingsrommet for russisk aggresjon.

68
69 Arbeiderpartiet vil også støtte opp om det italienske initiativet om å etablere et internasjonalt
70 eiendomsregister over russiske oligarker med en formue over 10 millioner euro. En slik
71 database, eksempelvis basert på verdipapirregistre og nasjonale registre over reelt eierskap,
72 vil bidra til mer økonomisk åpenhet og samtidig svekke oligarkenes muligheter til sanksjons-
73 omgåelse. Ved å ta lederskap i dette spørsmålet, vil Norge bekrefte sin posisjon som
74 foregangsland når det gjelder økonomisk rettferdighet.

75
76 **Krigens ringvirkninger og internasjonal solidaritet**

77 Den russiske aggresjonen har også vidtrekkende konsekvenser langt utenfor Ukrainas
78 grenser. Globalt har korn- og drivstoffprisene skutt i været. Dette forsterker sult og fattigdom i
79 regioner som Midtøsten, Nord-Afrika og Afrikas horn. For mange kommer prisveksten på
80 toppen av eksisterende kriser. For befolkningen i Jemen, Afghanistan og Somalia har de
81 humanitære behovene økt i betydelig omfang. Arbeiderpartiet mener Norge må ta en aktiv
82 rolle internasjonalt for å motvirke russisk desinformasjon om krigen i Ukraina og dens
83 ringvirkninger.

84
85 FNs nyeste rapport for menneskelig utvikling viser at arbeidet for å nå bærekraftsmålene er
86 satt kraftig tilbake de siste årene. Pandemien og den påfølgende invasjonskrigen i Ukraina
87 har hatt store, negative konsekvenser for milliarder av mennesker. I kombinasjon med
88 omveltende klima- og miljøendringer har dette ført til økt fattigdom, tiltakende polarisering og
89 uro verden over.

90
91 Det er følgelig av stor betydning at land som Norge, som har evne til å bidra, trapper opp det
92 internasjonale engasjementet. For Arbeiderpartiets utviklingspolitikk, som er forankret i FNs
93 bærekraftsmål, klimamålene og menneskerettighetene, betyr det økt støtte til områder hvor
94 vi har særlige fortrinn og kan utgjøre en forskjell. Vårt mål er rettferdig, solidarisk, bærekraftig
95 samfunnsendring. Respekt for arbeidstakernes rettigheter og sosial dialog er viktig for å
96 oppnå dette målet. Både arbeidslivets parter og sivilsamfunnsorganisasjoner er sentrale
97 endringsaktører for å lykkes.

98
99 Sivilsamfunnsorganisasjoner spiller også en avgjørende rolle for å få fram humanitær hjelp til
100 de som trenger det mest, nå de utsatte områdene raskest, samtidig som de er viktige aktører
101 i arbeidet med å sikre rettigheter og demokrati. Støtte til lokale sivilsamfunnsorganisasjoner
102 er derfor avgjørende for å sikre samhandling mellom den humanitære nødhjelpsinnsetningen og
103 det mer langsiktige utviklingsarbeidet.

104
105 En rettferdig verden er også en likestilt verden, og Arbeiderpartiet vil derfor styrke Norges
106 internasjonale arbeid for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Kvinners rett til
107 å bestemme over egen kropp er imidlertid under press i alle verdensdeler. For å motarbeide
108 tilbakeslag er det avgjørende å bygge brede allianser på tvers av land.

109

110 Norge har over tid bygget opp en solid kompetanse og et betydelig nettverk innen
 111 oppfølgingen av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. I en tid
 112 med stadig flere konflikter, vil Arbeiderpartiet styrke denne innsatsen. Inkluderende freds-
 113 løsninger er av stor betydning for å kunne skape varig fred.

114

115 **Kunstig intelligens og autonome våpen**

116 At kunstig intelligens tas i bruk på nye områder fører med seg både muligheter og grunn-
 117 leggende utfordringer og dilemmaer. Internasjonalt samarbeid er nødvendig for bedre å
 118 regulere den videre utviklingen og bruken av kunstig intelligens. Arbeiderpartiet er opptatt av
 119 at Norge kobler seg på EUs pågående arbeid på dette feltet.

120

121 Ny teknologi som kunstig intelligens vil forandre kriger og konflikters gang. Selvstyrte våpen
 122 og våpensystemer med autonome funksjoner er per i dag ikke tilstrekkelig regulert inter-
 123 nasjonalt. Norge må ta nødvendige initiativ for å regulere utviklingen av selvstyrte våpen-
 124 systemer. Arbeiderpartiet i regjering arbeider sammen med nærstående land for et målrettet
 125 forbud mot våpensystemer utenfor menneskelig kontroll, kombinert med andre former for
 126 regulering av våpen og våpensystemer med delvis selvstyrte komponenter.

127

128 **Autoritære krefter og avhengighet**

129 Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina har tydeliggjort farene ved å gjøre seg avhengig av
 130 autoritære regimer. For Europa førte bortfall av russisk gass til skyhøye strømpriser og
 131 misnøye i befolkningen. Over hele verden steg prisene på basisvarer som mat og drivstoff. I
 132 over femti år la verdens ledende demokratier til grunn at mer samhandel ville føre til en
 133 demokratisk utvikling i autoritære stater. Det ble antatt at globalisering nærmest ville føre til
 134 en vinn-vinn-situasjon for alle involverte parter. Velstand og frihet ville vokse i takt. Men så
 135 enkelt ble det ikke. I stedet har autoritære regimer flere steder festet sitt grep om makten, og
 136 i noen tilfeller fått betydelig kontroll over kritisk infrastruktur og globale verdikjeder. Slik har
 137 det blitt skapt avhengighetsforhold som kan gjøre demokratiske stater sårbare for press og
 138 uønsket innflytelse. I en tid hvor dette har kommet til overflaten, er det viktig at land som
 139 Norge navigerer trygt sammen med våre allierte og partnere. Arbeiderpartiet vil styrke
 140 innsatsen for å opprettholde en regelstyrt verdensorden, videreutvikle bærekraftige
 141 forsyningslinjer og styrke motstandskraften i det norske samfunnet.

142

143 **Likestilling**

144 En rettferdig verden er også en likestilt verden. Respekt for kvinners rettigheter er en
 145 nødvendig forutsetning for demokratiske, bærekraftige, inkluderende og velutviklede
 146 samfunn. I tillegg er kvinners aktive deltakelse i samfunnet helt sentralt for økonomisk
 147 utvikling, vekst og fattigdomsreduksjon. De siste årene har konservative krefter økt presset
 148 mot seksuell og reprodutiv helse og rettigheter. Både kvinner og seksuelle minoriteter har
 149 opplevd å få sine rettigheter innskrenket i en rekke land. Angrep på skeive og på kvinners
 150 rettigheter er ofte «kanarifugler i gruva» når land går i mer autoritær retning. For å fremme
 151 likestilling og retten til å bestemme over egen kropp, vil Arbeiderpartiet styrke innsatsen og
 152 de finansielle bidragene til seksuell og reprodutiv helse og rettigheter.

153

154 **Ulikhet**

155 Næringslivet, arbeidstakere og staten må i enda større grad spille på lag for å løse verdens
 156 akselererende klimakrise og økende sosiale utfordringer. Arbeiderpartiet vil at Statens
 157 pensjonsfond utland (SPU) skal være en aktiv eier som bruker sin tyngde for å fremme
 158 menneskerettigheter og god skatteetikk. I tilfeller hvor dette er umulig og det begås grove
 159 brudd på menneskerettigheter og ILO-konvensjoner for arbeidstakerrettigheter, bør SPU
 160 trekke seg ut. Dette må imidlertid kun benyttes som et virkemiddel etter gjentatte mislykkede
 161 forsøk på å forbedre situasjonen.

162

163 Vi må heller ikke glemme at Russlands fullskalaangrep mot Ukraina kom etter 30 år med
 164 eksploderende ulikhet. Historien viser oss at ulikhet og konflikt går hånd i hånd. Den rikeste

165 prosenten russere mottar en femtedel av nasjonalinntekten. Blant de 20 000 russere som
 166 eier over 100 millioner kroner, befinner anslagsvis mellom halvparten og tre fjerdedeler seg i
 167 vestlige skatteparadiser. Uten åpenhet kan velstående personer som Norge ikke ønsker
 168 noen tilknytning til, forsyne seg norsk av verdiskaping.

169
 170 Skjult utenlandsk eierskap øker ikke bare verdensulikheten, men utgjør også en risiko for vår
 171 nasjonale sikkerhet. Arbeiderpartiet vil intensivere det internasjonale samarbeidet for å
 172 utvikle et mer rettferdig skattesystem, stans i kapitalflukt og jobbe for globale standarder for
 173 skatt, åpenhet og aktsomhetsvurderinger. Å øke den internasjonale minimumssatsen for
 174 selskapsskatt til 25 prosent og å innføre et offentlig globalt register med informasjon om
 175 hvem som er de rettmessige eierne av selskaper, eiendommer og verdipapirer, bør stå
 176 sentralt i det arbeidet.

177
 178 Nasjonalt må Norge få på plass registeret over reelle rettighetshavere så fort som mulig, med
 179 verifiseringsmekanismer i verdensklassen, ulike typer juridiske enheter og selskap, inkludert
 180 børsnoterte selskap, og så mye åpenhet som mulig. Skatteetaten, Økokrim og Arbeids-
 181 tilsynet bør over tid styrkes for å understøtte denne innsatsen.

182

183 **Global helse**

184 Smittsomme sykdommer tar ikke hensyn til landegrenser. Fungerende internasjonalt
 185 samarbeid er nødvendig både for effektivt smittevern og håndtering av framtidige pandemier
 186 og andre helsekriser. Vi står bedre rustet sammen. Regjeringen må arbeide for å knytte
 187 Norge tett på EUs nye og sterkere samarbeid om helseberedskap. Arbeiderpartiet mener
 188 Norge må spille en aktiv rolle i forhandlingene som pågår i Verdens helseorganisasjon for å
 189 ruste verdenssamfunnet til å håndtere den neste internasjonale helsekrisen. Det krever mer
 190 robuste helsesystemer med en god primærhelsetjeneste og god folkehelse, og at vi sikrer
 191 alle tilgang til vaksiner og andre medisinske tiltak.

192

193 Arbeiderpartiet vil jobbe for at alle land bygger opp universelle systemer for helsefinansiering
 194 som dekker alle og sikrer forebygging og behandling av både smittsomme og ikke-
 195 smittsomme sykdommer.

196

197 **Internasjonal migrasjon**

198 Verden står overfor den største flyktningkrisen i historien. Over 100 millioner mennesker,
 199 hvorav halvparten barn, er nå på flukt. Dette er mennesker som har behov for beskyttelse og
 200 sikkerhet. Krig, naturkatastrofer, politisk forfølgelse og fattigdom er noen av mange årsaker til
 201 hvorfor rekordmange mennesker blir tvunget til å flykte fra sine hjem. Norge må følge opp
 202 internasjonale avtaler som forplikter oss å hjelpe mennesker på flukt, hegne om retten til å
 203 søke beskyttelse, bidra økonomisk til land med store utfordringer knyttet til flyktningkrisen, ta
 204 initiativ til europeisk og internasjonalt samarbeid og gi mennesker på flukt mulighet til å
 205 skape et godt og trygt liv i landet vårt. Arbeiderpartiet mener ordningen med kvoteflyktninger
 206 gjennom FN er den beste, mest rettferdige og tryggeste måten å ta imot flykninger på.
 207 Arbeiderpartiet mener at FNs høykommisær sine anbefalinger skal tillegges stor vekt, fordi
 208 en rettferdig fordeling av verdens flyktninger kun er mulig når de landene med størst
 209 kapasitet bidrar mest. I tillegg til dette vil Arbeiderpartiet vurdere andre lovlige
 210 migrasjonsveier for flyktninger til Norge.

211

212 Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i behandlingen av alle saker som berører
 213 barn. Alle barn skal bli tatt imot på en trygg og god måte som ivaretar deres rettigheter og
 214 behov. Norge skal være en pådriver for at rettigheter for barn på flukt ivaretas, både
 215 nasjonalt og internasjonalt. I saker hvor foreldre utvises fra Norge for brudd på
 216 utlendingsloven mener Arbeiderpartiet det bør åpnes for økt bruk av alternative
 217 sanksjonsformer for å hindre at barn og foreldre må skilles, herunder krav til lengre botid i
 218 Norge for å kunne få permanent oppholdstillatelse.

219

220 Regjeringen mottok i fjor en rapport fra en arbeidsgruppe som har sett på terskelen for
221 utvisning i saker som berører barn. I rapporten fremmes det flere konkrete forslag til
222 justeringer av regelverk og praksis for å ivareta barnets beste på en bedre
223 måte. Arbeiderpartiet mener forslagene som en samlet arbeidsgruppe står bak må følges
224 opp, slik at barnets beste kan ivaretas i større grad i denne typen saker.

225

226 **Europa**

227 Den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen krever et enda tettere og mer omfattende
228 europeisk samarbeid. I et stadig mer krevende geopolitisk landskap, med tiltakende
229 rivalisering og uforutsigbare rammevilkår, har Norge en sterk egeninteresse i et samlet
230 Europa. Og når autoritære krefter forsøker å splitte oss, er det viktigere enn noen gang at vi
231 holder sammen. Arbeiderpartiet ønsker derfor at regjeringen viderefører og styrker EØS-
232 samarbeidet. Samspillet med EU vil fremover også bli enda viktigere for grønn omstilling og
233 samfunnets motstandskraft. Som følge av Russlands ulovlige krig i Ukraina, har også Norge
234 blitt viktigere for Europa. Vi har trappet opp både gassproduksjon og sikkerhet på sokkelen,
235 og med Arbeiderpartiet i regjering vil Norge være en pålitelig leverandør av olje og gass til
236 resten av Europa.

237

238 **Nordområdene**

239 Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde, særlig løftet fram av den
240 rødgrønne regjeringen og daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre. Initiativer vi tar i
241 nordområdene er viktig for lokalsamfunnene, for Norge og for verden. Nord-Norge og nord-
242 områdene er en avgjørende del av den norske økonomien – og betydningen vil ventelig bare
243 øke i årene framover. Ressursene i nord fører med seg enorme muligheter innen havbruk,
244 energi, mineraler, reiseliv, «space» og industri. Skal vi ha aktivitet, utnytte ressursene og ha
245 troverdighet overfor våre naboer, må det bo folk i nord. Derfor må sentralisering snus til
246 satsing. Det skal være attraktivt å bo i et sterkt og levende Nord- Norge, med gode velferds-
247 tilbud og ettertraktede arbeidsplasser.

248

249 Norge er tjent med forutsigbarhet og stabilitet i nordområdene. Det fordrer aktiv tilstede-
250 værelse og en bærekraftig forvaltning av våre ressurser. I Arktis står vi overfor utfordringer
251 ingen land kan løse alene. Når Norge nå skal overta lederskapet i Arktisk råd må hoved-
252 oppgaven være å sørge for at Arktisk råd overlever som det viktigste internasjonale
253 samarbeidsorganet for arktiske spørsmål

254

255 **Israel og Palestina**

256 Utviklingen i Israel og Palestina går i feil retning. Arbeiderpartiet er svært bekymret over økt
257 spenning og voldsbruk mellom israelere og palestinere. Den israelske okkupasjonen av
258 Vestbredden er hovedhindringen for en tostatsløsning. Arbeiderpartiet vil arbeide for at
259 okkupasjonen tar slutt og at palestinerne får sin egen stat. En fredelig løsning på konflikten
260 stiller krav til begge parter, men Arbeiderpartiet er særskilt bekymret over den utstrakte
261 volden og undertrykkelsen palestinerne utsettes for. Utbyggingen av ulovlige bosetninger og
262 annektering av palestinsk land må opphøre.

263

264 Den israelske blokaden av Gaza fortsetter. Restriksjoner på bevegelse av folk og varer ut og
265 inn av Gaza og Vestbredden undergraver mulighetene for en bærekraftig økonomi. I Gaza
266 bor det nå om lag 2,2 millioner mennesker på et område like stort som Mjøsa. Det fødes flere
267 barn årlig i Gaza enn i Norge. Snittalderen er ca. 18 år. Det er ingen framtid for Gaza uten en
268 fullstendig oppheving av stengningsregimet slik at befolkningen kan bevege seg ut og inn,
269 både via Israel og Egypt.

270

271 Siden 2015 har det vært Arbeiderpartiets posisjon at en endelig fredsavtale ikke er et
272 premiss for å anerkjenne Palestina som stat. Arbeiderpartiet er rede til å anerkjenne
273 Palestina som stat på et tidspunkt hvor en anerkjennelse kan skape framgang i freds-
274 prosessen. Arbeiderpartiet vil arbeide for bredest mulig europeisk støtte til denne posisjonen.

275 Palestinsk samling og avholdelse av valg er samtidig av grunnleggende betydning for
 276 Palestinas videre utvikling. Norge må fortsette å støtte sivilsamfunnsorganisasjoner i
 277 Palestina for å fremme menneskerettigheter, demokrati og palestinsk statsbygging. Den
 278 humanitære støtten for å bedre palestinske flyktningers levekår bør styrkes.

279

280 **Afghanistan**

281 Etter Talibans maktovertakelse i 2021 har krigshandlingene opphørt, men befolkningens
 282 rettigheter har lidd flere, alvorlige tilbakeslag. Under ledelse av en enerådig emir fattes stadig
 283 flere undertrykkende påbud. Situasjonen for jenter og kvinner er kraftig forverret. Omfattende
 284 yrkesforbud, utdanningsnekt utover barneskole, samt tildekningspåbud og bevegelses-
 285 begrensinger er blant de mange, fullstendig uakseptable grepene Taliban har tatt som under-
 286 trykker kvinner. Vanstyret har også resultert i at de humanitære behovene har økt drastisk.
 287 Det anslås at to tredjedeler av Afghanistans 42 millioner innbyggere har behov for humanitær
 288 assistanse. Som følge av Afghanistans geografiske beliggenhet og historie, vil landet på ny
 289 kunne bli et oppmarsj område for internasjonal terrorisme. Tilstedeværelsen til ISKP og andre
 290 terrorgrupper er bekymringsfull. Dette til tross for at Taliban forsøker å bekjempe terror-
 291 gruppen. Det hefter en rekke dilemma ved den alvorlige situasjonen i Afghanistan, men
 292 Arbeiderpartiet mener at Norge må styrke det langsiktige arbeidet for å påvirke Taliban og
 293 samtidig påtale vanstyre, løftebrudd og undertrykkelse.

294

295 **Belarus**

296 Diktaturet i Belarus er ansvarlig for en omfattende undertrykkelse av egen befolkning.
 297 Regimet har det siste året lagt til rette for Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina. Styres-
 298 maktene har de siste årene fengslet tusenvis av opposisjonelle. Størstedelen av landets
 299 opposisjon befinner seg nå av nødvendighetshensyn i eksil. Arbeiderpartiet støtter
 300 demokratibevegelsen i Belarus og mener at støtten til sivilsamfunn og menneskerettighets-
 301 organisasjoner i landet bør styrkes.

302

303 **Etiopia**

304 Den brutale borgerkrigen førte til flere hundretusen drept og svært alvorlige overgrep mot
 305 sivilbefolkningen. Fredsavtalen fra november 2022 har medført bevegelse i riktig retning,
 306 men utfordringene er fremdeles mange. Det er et stort behov for å sikre ivaretagelse og
 307 reintegrering av flyktninger og internt fordrevne, etterforske overgrep og stille krigsforbrytere
 308 til ansvar. Krigens ødeleggelser har i kombinasjon med vedvarende regionale og lokale
 309 konflikter samt tørke ført til store humanitære behov i hele landet. Arbeiderpartiet mener at
 310 Norge bør fortsette innsatsen for å støtte opp fred og forsoning og gi sårt tiltrengt humanitær
 311 bistand. Arbeidet for ytrings- og pressefrihet bør styrkes, og Norge bør støtte etiopiske
 312 sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider for demokrati og menneskerettigheter.

313

314 **India**

315 Verdens største demokrati har under ledelse av det hindunasjonalistiske regjeringspartiet
 316 Bharatiya Janata Party (BJP) blitt mindre demokratisk. Sivile rettigheter er under press,
 317 herunder ytrings-, presse- og religionsfrihet. Religiøse minoriteter opplever utstrakt
 318 diskriminering, blant annet som følge av økende hindunasjonalisme. Arbeiderpartiet er særlig
 319 bekymret over tiltakende polarisering og en knebling av sivilsamfunnsorganisasjoner,
 320 opposisjonelle og journalister i India.

321

322 **Iran**

323 Arbeiderpartiet er dypt bekymret for den negative utviklingen i Iran. Jina Mahsa Aminis
 324 dødsfall og regimets håndtering av de store påfølgende demonstrasjonene vitner om en
 325 fullstendig mangel på respekt for menneskerettighetene. Undertrykkelsen av egen befolkning
 326 og brutaliteten i møte med demonstrasjoner er under enhver kritikk. Det er derfor bra at
 327 Norge har sluttet seg til EUs sanksjoner og listeføringer rettet mot alvorlige menneskeretts-
 328 brudd i Iran. Arbeiderpartiet mener de fredelige demonstrantene har utvist stort mot ved å stå

329 opp mot undertrykkelsen, og det internasjonale samfunn bør styrke innsatsen for å få iranske
330 myndigheter til å endre kurs.

331

332 **Jemen**

333 Borgerkrigen i Jemen er inne i sitt niende år. Flere regionale aktører, herunder Saudi-Arabia,
334 De forente arabiske emirater og Iran, har lenge vært militært involvert i konflikten. Den
335 humanitære situasjonen i Jemen forblir svært alvorlig. Det anslås at hele to tredjedeler av
336 befolkningen, over 21 millioner mennesker, vil ha behov for humanitær nødhjelp i 2023. Det
337 er derfor bra at regjeringen har økt den humanitære støtten til landet, og det er viktig at
338 Norge framover styrker innsatsen for å beskytte sivile, opprettholde helsetjenester og
339 redusere farene ved miner. Men humanitære midler vil ikke løse krisen, og Arbeiderpartiet vil
340 derfor at Norge skal støtte opp om initiativ for å skape varig fred i Jemen.

341

342 **Kina**

343 Selv om Norge og Kina har ulike politiske systemer og ulike verdier på mange områder, har
344 vi en felles interesse i å fremme globale fellesgoder som klimatiltak, bærekraftig utvikling og
345 internasjonal handel. På disse områdene er Kinas bidrag av stor betydning for å oppnå
346 positive resultater globalt. Samtidig er menneskerettighetssituasjonen i Kina bekymringsfull.
347 FNs høykommissær for menneskerettigheter publiserte i 2022 en rapport som konkluderte
348 med at det er begått alvorlige menneskerettighetsbrudd i Xinjiang mot uigurer og andre
349 muslimske minoriteter, og at disse handlingene kan utgjøre forbrytelser mot menneskeheten.
350 Arbeiderpartiet oppfordrer kinesiske myndigheter til å respektere sine menneskerettighets-
351 forpliktelser, stoppe vilkårlig frihetsberøvelse av uigurer og andre minoriteter, og samarbeide
352 fullt ut med FNs menneskerettighetsinstitusjoner for å sikre overholdelse internasjonale
353 menneskerettighetsforpliktelser.

354

355 **Kurderne**

356 Kurderne er trolig den største etniske folkegruppen uten en selvstendig stat. Om lag
357 30 millioner kurdere lever i Irak, Iran, Syria og Tyrkia, og opplever flere steder diskriminering
358 og undertrykkelse. Arbeiderpartiet mener at Norge bør samarbeide med andre land for å
359 bedre kurdernes situasjon, herunder dialog med landene med kurdisk befolkning med mål
360 om å sikre den kurdiske befolkningens økonomiske, sosiale og politiske rettigheter.
361 Forfølgelsen vårt prokurdiske søsterparti HDP opplever i Tyrkia er uakseptabel og må
362 påtales.

363

364 **Marokko og Vest-Sahara**

365 Norge må styrke sitt engasjement for en fredsløsning i Vest-Sahara, som har vært okkupert
366 av Marokko siden 1975. Saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjons-
367 frihet må respekteres. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten, og Vest-
368 Sahara må nå få sin uavhengighet. I tråd med handelsråd fra Stoltenberg II-regjeringen, må
369 Norge fortsette å fraråde norske næringslivsengasjementer i Vest-Sahara som er i strid med
370 saharawienes ønsker og interesser.

371

372 **Myanmar**

373 Drøye to år etter militærkuppet vedvarer den prekære situasjonen i Myanmar. Militærregimet
374 fortsetter sin brutale framferd, og Arbeiderpartiet fordømmer juntaens bombing av egen
375 befolkning. Menneskerettighetene er under alvorlig press og de humanitære behovene er
376 økende. Arbeiderpartiet har et langvarig og sterkt engasjement for befolkningen i Myanmar.
377 Det er derfor viktig at regjeringen viderefører støtten til befolkningen i landet gjennom FN og
378 lokale sivilsamfunnsorganisasjoner.

379

380 **Pakistan**

381 Den økonomiske og politiske krisen i Pakistan er alvorlig. Sikkerhetssituasjonen er forverret
382 det siste året. Polarisering og ekstremisme er vedvarende utfordringer. Det er behov for å
383 finne bærekraftige, politiske løsninger og samtidig styrke arbeidet for kvinners rettigheter,

384 ytringsfrihet og demokrati. Militærets innflytelse bør begrenses i tråd med demokratiske
385 prinsipper. Arbeiderpartiet er særlig bekymret over den stadig forverrede situasjonen for
386 religiøse minoriteter i Pakistan og den enorme økonomiske ulikheten.

387

388 **Somalia**

389 Somalia står overfor store utfordringer som klimaendringer og tørke, matsikkerhet, terrorisme
390 og uroligheter, samt flyktninger og internt fordrevne. Arbeiderpartiet vil derfor at Norge skal
391 øke innsatsen for stabilisering og konflikthforebygging i landet, videreføre humanitær bistand
392 samt styrke arbeidet for klima- og matsikkerhet.

393

394 **Sri Lanka**

395 Den økonomiske utviklingen i Sri Lanka er bekymringsfull. Fattigdommen har økt. FN anslår
396 at over 6 millioner mennesker har behov for humanitær bistand i 2023. Samtidig er
397 menneskerettighetene under press. Myndighetenes bruk av terrorlovgivning for å fengsle
398 studentaktivister er uakseptabel. Arbeiderpartiet mener Norge må fortsette arbeidet med å
399 beskytte ytringsfriheten i landet, styrke innsatsen mot barneekteskap og for avkriminalisering
400 av homofili.

401

402 **Sudan**

403 Arbeiderpartiet er sterkt bekymret over den dramatiske utviklingen i Sudan. Situasjonen er
404 både farlig og uoversiktlig, med en reell fare for en langvarig og brutal borgerkrig – i en
405 allerede tungt belastet region og i et land hvor sivilbefolkningen i tiår har måttet leve under et
406 diktatorisk og undertryggende regime. Det hviler et tungt ansvar på de stridende partene for
407 å beskytte sivile og i tillegg sikre befolkningen tilgang til livsnødvendige forsyninger. Kamp-
408 handlingene må opphøre. Norge bør fortsette innsatsen for nedtrapping av konflikten, for å få
409 i stand en varig våpenhvile i landet og bidra til demokratisk utvikling i Sudan.